

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Minister
OCW

Datum
16 december 2024
Ons Kenmerk
TIS/U202400638
Telefoon
0648362184

Onderwerp
reactie consultatie wetsvoorstel wijziging WSOB

Geachte heer/mevrouw,

Bibliotheken hebben een stevigere plek gekregen in de samenleving en zetten zich in voor diverse maatschappelijke opgaven. Ze zijn daarmee een belangrijke voorziening voor onze inwoners. Met de extra middelen die in 2023 en 2024 ter beschikking zijn gesteld via een specifieke uitkering zijn in veel gemeenten met gemeentelijke cofinanciering goede stappen gezet om het lokale bibliotheeknetwerk te versterken. Met de financiële uitdagingen van gemeenten is het een uitdaging om deze versterking vast te kunnen houden. Gemeenten zijn blij met de extra middelen voor het belangrijke instituut dat de bibliotheek lokaal is. Het huidige wetsvoorstel voelt als een steun in de rug voor het bibliotheekbeleid dat zij al jaren voeren. Bij het ter consultatie voorliggende wetsvoorstel hebben wij wel twee belangrijke opmerkingen: Zorg dat gemeenten snel duidelijk hebben wat er precies van hen verwacht wordt qua zorgplicht en formuleer die zorgplicht zo dat lokaal maatwerk mogelijk blijft in die paar gemeenten waar de bedachte normen averechts kunnen uitpakken.

In het wetsvoorstel krijgen gemeenten de verplichting om te zorgen voor ten minste één bibliotheekvestiging met een fysieke collectie, met een minimaal aantal openingsuren met professionele personeelsbezetting. Uit de memorie van toelichting (MvT) wordt duidelijk dat het om vijftien openingsuren per week gaat. Veruit de meeste gemeenten voldoen al aan deze zorgplicht en voor deze gemeenten is het geen zware opgave om aan deze minimum vereisten te voldoen. In de MvT staat de verwachting dat gemeenten waar het bibliotheekaanbod het in dit wetsvoorstel beschreven minimumniveau al heeft, de openbare bibliotheek op basis van lokale maatschappelijke opgaven doorontwikkelen zoals in de MvT beschreven. Deze verwachting gaat verder dan de voorgestelde wettelijke zorgplicht. Voor deze nieuwe taak wordt structureel € 58,8 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. Het is duidelijk dat de wettelijke zorgplicht een minimumeis is en in

vele gemeenten zal de ambitie met het bibliotheekbeleid hoger liggen, maar deze verwachting in de MvT kan niet impliciet een verzwaring van de wettelijke zorgplicht inhouden. De keuze over de verdere ambities en bijbehorende investeringen bovenop wat er nodig is om aan de wettelijke zorgplicht te voldoen, vindt op lokaal niveau plaats.

Hou ruimte voor lokaal maatwerk

Er zijn enkele gemeenten waarvoor deze zorgplicht door de lokale situatie lastig haalbaar is. Bijvoorbeeld doordat een gemeente bestaat uit veel kleine kernen die ver uit elkaar liggen. In die situatie is de eis van één fysieke vestiging voor de inwoners juist niet gunstig, maar is bijvoorbeeld een bibliobus een meer passende voorziening. Om aan de eisen t.a.v. de zorgplicht te kunnen voldoen, kan zo'n gemeente kleine bibliotheekvoorzieningen moeten sluiten om in één kern wel aan de wettelijke minimumeisen te voldoen. Dat is niet de achterliggende gedachte bij het wetsvoorstel. In het voorstel is geen ruimte voor maatwerk passend bij dit soort situaties. Dit maatwerk laat zich niet vangen in specifieke bepalingen in de wet. Daarom pleit de VNG er voor om in de wet ruimte in te bouwen voor dit soort lokaal maatwerk met een hardheidsclausule die uitgaat van het 'pas toe of leg uit'-principe.

Geef snel zekerheid over de precieze zorgplicht

Zowel voor het aantal openingsuren als voor de inhoud van het meerjarenplan kan het rijk bij algemene maatregel van bestuur nadere regels stellen. Er zijn gemeenten die, zeker na de impuls vanuit de SPUK, hard aan de slag zijn om hun bibliotheekbeleid verder vorm te geven. De verwachtingen in de MvT over hoe gemeenten de meerjarenplannen invullen en lokale keuzen onderbouwen geven nog onvoldoende houvast. Wij vragen de gemeenten tijdig meer zekerheid te geven over eisen in de aanvullende regelgeving.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

I.G.D. Hoogstrate
Directeur Beleid